

Jo Nesbø

Gjenferd

ASCHEHOUG

Jo Nesbø
Flaggermusmannen 1997
Kakerlakkene 1998
Stemmer fra Balkan (med Espen Søbye) 1999
Rødstrupe 2000
Karusellmusikk 2001
Sorgenfri 2002
Marekors 2003
Frelseren 2005
Snømannen 2007
Doktor Proktors prompepulver 2007 (barnebok)
Hodejegerne 2008
Doktor Proktors tidsbadekar 2008 (barnebok)
Panserhjerne 2009
Doktor Proktor og verdens undergang. Kanskje. 2010 (barnebok)

© 2011 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

www.aschehoug.no

Satt med 10,8/12 pkt. AGaramond-Regular

hos Type-it AS, Trondheim 2011

Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,8

Printed in Germany

GGP Media GmbH, Pößneck 2011

ISBN 978-82-03-35024-5

Kapittel 1

Skrikene kalte på henne. Som lydspyd trengte de gjennom alle de andre lydene av kveld i Oslo sentrum, den jevne bilduren utenfor vinduet, den fjerne sirenen som steg og sank, kirkeklokkene som akkurat hadde begynt å slå like ved. Det var nå, på kvelden, og eventuelt like før soloppgang, at hun jaktet på mat. Hun førte nesa over den skitne linoleumen på kjøkken-gulvet. Registrerte og sorterte luktene lynhurtig i de tre kategoriene spiselig, truende eller irrelevant for overlevelse. Den sure lukten av grå tobakksaske. Den søte sukkersmaken av blod på en bomullsdott. Den bitre dunsten av øl på undersiden av en ølkork av merket Ringnes. Gasmolekyler av svovel, salpeter og karbondioksid sivet opp fra en tom metallhylse med plass til en blykule av kaliber ni millimeter atten millimeter, også bare kalt Malakov etter pistolen kaliberet opprinnelig var tilpasset. Røyk fra en fortsatt rykende sigarettneip med gullfarget filter og svart papir påtrykket den russiske riksørnen. Tobakken kunne spises. Og der: en eim av alkohol, lær, fett og asfalt. En sko. Hun luktet på den. Og slo fast at den ikke var så lett fortærbar som jakka i skapet, den som luktet bensin og det råtnende dyret den var laged av. Så gnagerhjernen konsentrerte seg nå om hvordan den skulle greie å forsere det som lå foran henne. Hun hadde prøvd fra begge sider, prøvd å klemme sin tjuefem centimeter lange og godt under halvkilos tunge kropp forbi, men det gikk ikke. Hinderet lå på siden med ryggen mot veggen og sperret hullet som ledet inn til reiret og hen-

nes åtte nyfødte, blinde, hårløse unger som skrek stadig høyere etter pattene hennes. Kjøttfjellet luktet av salt, svette og blod. Det var et menneske. Et fortsatt levende menneske; de sensitive ørene hennes kunne oppfatte de svake hjerteslagene under ungenes sultne hyl.

Hun var redd, men hun hadde ikke noe valg. Å mate ungene var overordnet alle farer, alle anstrengelser, alle andre instinkter. Så hun ble stående med nesa i været og vente på at løsningen skulle komme til henne.

Kirkeklokkene slo i takt med menneskehjertet nå. Ett slag, to. Tre, fire ...

Hun blottet gnagertennene.

Juli. Faen. Man skal bare ikke ikke dø i juli. Er det virkelig kirkeklokker jeg hører, eller var det hallusinogen i de jævla kulene? OK, så slutter det her. Og hva faen gjør det? Her eller der. Nå eller seinere. Men fortjente jeg virkelig å dø i juli? Med fuglesang, flaskeklirr, latter nede fra Akerselva og føkkings sommerlykke rett utafør vinduet? Fortjente jeg å ligge på gulvet i ei infisert junkierønne med et høl for mye i kroppen hvor det bare renner ut; livet, sekundene og flashbackbildene av alt som førte meg hit? Alle de små og store tingene, hele haugen av tilfeldigheter og halvvalgte ting; er det meg, er det alt, er det livet mitt? Jeg hadde planer, hadde jeg ikke det? Og nå er det en pose med støv, en vits uten punchline, så kort at jeg kunne rukket å fortelle den før den helvetes klokka slutter å slå. Ah, helvetes flammekastere! Ingen fortalte meg at det skulle være så vondt å dø. Er du der, pappa? Ikke stikk av, ikke nå. Hør, vitsen går sånn: Jeg heter Gusto. Jeg blei nitten år. Du var en dårlig fyr som pulte et dårlig kvinnfolk og ni måneder seinere poppa jeg ut og blei shippa til en fosterfamilie før jeg rakk å si «pappa!». Og der gjorde jeg så mye jævel jeg kunne, de bare pakka den der kvelende omsorgsdyna enda tettere rundt meg og spurte hva jeg ville ha for å bli roligere. En føkkings soft-is? De skjønnte faen ikke at sånne som du og jeg skulle vært skutt med én gang, utrydda som skadedyr, at vi sprer smitte og forfall og formerer oss som rotter om vi bare får sjansen. De har seg sjøl å takke.

Men de vil også ha ting. Alle vil ha noe. Jeg var tretten år første gang jeg så det i blikket til fostermora mi, hva det var hun ville ha.

«Så vakker du er, Gusto,» sa hun. Hun hadde kommet inn på badet hvor jeg hadde latt døra stå oppe og latt være å skru på dusjen slik at lyden ikke skulle advare henne. Hun stod der akkurat ett sekund for lenge før hun gikk hun ut. Og jeg lo, for nå visste jeg. Det er det som er mitt talent, pappa; jeg kan se hva det er folk vil ha. Har jeg det etter deg, var du slik, også? Etter at hun var gått ut, så jeg meg selv i det store badespeilet. Hun var ikke den første som hadde sagt det; at jeg var vakker. Jeg var tidligere utvikla enn de andre guttene. Høy, slank, allerede bredskuldra og muskuløs. Hår så svart at det glinsa, som om alt lys bare prella av. Høye kinnbein. Bredi rett, hake. En stor, grådig munn, men med lepper fylldige som en jentemunn. Brun, glatt hud. Brune, nesten svarte øyne. «Brunrotte», hadde en av gutta i klassen kalt meg. Didrik, var det det han het? Han skulle i hvert fall bli konsertpianist. Jeg var blitt femten og han sa det høyt i klasserommet. «Brunrotta kan jo søren ikke lese ordentlig, en gang.»

Jeg hadde bare ledd og visste selvfølgelig hvorfor han sa det. Hva han ville ha. Kamilla, som han var hemmelig forelska i, var ikke fullt så hemmelig forelska i meg. På klassefesten hadde jeg kjent litt på hva hun hadde under genseren. Som ikke var stort. Jeg hadde nevnt det for et par av gutta og så hadde vel Didrik snappa det opp, og bestemt seg for å skvise meg ut. Ikke at jeg er så jævla opptatt av å være inne, men skvising er skvising. Så jeg gikk til Tutu på MC-klubben. Jeg hadde alt deala litt hasj for dem på skolen, og forklarte at jeg trengte respekten om jeg skulle få gjort jobben ordentlig. Tutu sa at han skulle ta seg av Didrik. Didrik nekta seinere å forklare for noen hvordan han hadde greid å få to fingre inn rett under det øverste hengselet på døra på guttedoen slik at han knuste leddene, men han kalte meg aldri brunrotte igjen. Og, – riktig – han ble heller aldri konsertpianist. Faen, så vondt! Nei, jeg trenger ikke trøst pappa, jeg trenger et skudd. Bare ett siste skudd, så skal jeg forlate denne verden stille og rolig, jeg lover. Der slo klokka igjen. Pappa?

Kapittel 2

Det var nesten midnatt på Oslo Lufthavn, Gardermoen, idet SK-459 fra Bangkok til Oslo svingte inn på sin tilviste plass ved gate 46. Førstepilot Tord Schultz bremset så Airbus 340-maskinen stoppet helt, hvoretter han raskt slo av bensintilførselen. Det metalliske hvinet fra jetmotorene falt ned gjennom frekvensene til en godmodig brumming før de sluknet. Tord Schultz merket seg automatisk tidspunktet, tre minutter og førti sekunder siden touch-down, tolv minutter før rutetid. Han og annenpiloten gikk i gang med shutdown-checklist og parking-checklist ettersom flyet skulle stå parkert over natten. Med greiene i. Han bladde opp i mappen med loggen. September 2011. I Bangkok var det fortsatt regntid og hadde vært dampende varmt som vanlig, og han hadde lengtet hjem til de første kjølige høstkveldene. Oslo i september. Fantes ikke bedre sted på jord. Han fylte inn i rubrikken for gjenværende fuel. Fuel-regnskapet. Det hadde hendt han hadde måttet svare for det. Etter turer fra Amsterdam eller Madrid da han hadde flydd fortere enn det som var økonomisk rasjonelt, svidd av tusenvis av kroner i fuel for å rekke det. Til slutt hadde pilotsjefen hans kalt ham inn på teppet.

«Rekke hva?» hadde han brølt. «Du hadde ingen passasjerer som skulle rekke connecting flights!»

«Verdens mest punktligte flyselskap,» hadde Tord Schultz mumlende sitert fra reklamen.

«Verdens økonomisk mest føkka flyselskap! Er dette alt du har av forklaring?»

Tord Schultz hadde trukket på skuldrene. Han hadde jo ikke kunnet si det som det var, at han hadde åpnet fuelslusene fordi det var noe han selv skulle rekke. Flighten han selv var satt opp på, den til Bergen, Trondheim eller Stavanger. At det var høyst nødvendig at *han* og ikke noen av de andre pilotene tok den turen.

Han var for gammel til at de kunne gjøre noe annet med ham enn skjelle og smelle. Han hadde unngått alvorlige feil, foreningen tok vare på ham, og det var bare noen få år til han hadde nådd *the two fives*, femtifem, og likevel skulle pensjoneres. Tord Schultz sukket. Noen få år på å rette opp ting, på å unngå å ende opp som verdens mest økonomisk føkka flypilot.

Han signerte loggen, reiste seg og gikk ut av cockpiten for å vise passasjerene sin rad av perlehvite pilottenner i sitt pilotbrune ansikt. Smilet som skulle fortelle dem at han var selve mister Trygghet. Pilot. Yrkestittelen som en gang hadde gjort ham til noe i andre menneskers øyne. Han hadde sett det, hvordan folk, kvinner som menn, unge som gamle, idet det magiske ordet «pilot» ble uttalt, automatisk hadde sett annerledes på ham og oppdaget karismaen, den nonchalante gutteaktige sjarmen, men også flykapteinens kalde presisjon og handlekraft, det overlegne intellekt og motet til han som trosset fysiske lover og vanlige menneskers medfødte redsler. Men det var lenge siden. Nå så de på ham som den bussjåføren han var og spurte hva de billigste billettene til Las Palmas kostet, og hvorfor det var bedre bein plass på Lufthansa.

Faen ta dem. Faen ta dem alle.

Tord Schultz stilte seg ved utgangen ved siden av flyvertinnene, rettet seg opp og smilte, uttalte sitt «welcome back, Miss», på den brede Texas-amerikansken de hadde lært på flygerskolen på Sheppard. Fikk et anerkjennende smil tilbake. Det hadde vært en tid da han hadde kunnet halvveis avtale et møte i ankomstshallen med et slikt smil. Og hadde gjort det. Fra Cape Town til Alta. Kvinner. Det var det som hadde vært problemet. Og løsningen. Kvinner. Flere kvinner. Nye kvinner. Og nå? Hårfestet var på retur under uniformslua,

men den skreddersydde uniformen fremhevet hans høye, bredskuldrete skikkelse. Den var den han hadde skyldt på da han ikke hadde kommet inn på jagerfly på flygerskolen, men endt opp som lasteflypilot på Hercules, himmelens dølagamp. Han hadde fortalt dem der hjemme at han hadde vært et par centimeter for lang i ryggen, at cockpitene i Starfighter, F-5 og F-16 diskvalifiserte alt annet enn dverger. Sannheten var at han ikke hadde nådd opp i konkurransen. Kroppen hadde holdt målene. Hadde alltid holdt mål. Kroppen var det eneste han hadde greid å holde vedlike fra den gang, som ikke hadde falt fra hverandre, smuldret bort. Slik som ekteskapene. Familien. Vennene. Hvordan hadde det skjedd? Hvor hadde han vært da det skjedde? Antageligvis på et hotellrom i Cape Town eller Alta, med kokain i nesa for å kompensere for de potensdrepende drinkene i baren, og pikken i en not-welcome-back-Miss for å kompensere for alt han ikke var og aldri kom til å bli.

Tord Schultz' blick falt på en mann som kom mot ham mellom seteradene. Han gikk med bøyd hode, likevel raget han over de andre passasjerene. Han var slank og bredskuldret som ham selv. Kortklipt, lyst hår stod opp som fra en børste på hodet. Han var yngre enn ham selv, så norsk ut, men var neppe turist på vei hjem, mer trolig en *expat* med den avdempede, nesten grå brunfargen som var typisk for hvite som hadde oppholdt seg lenge i Sørøst-Asia. Den utvilsomt skreddersydde, brune lindressen ga inntrykk av kvalitet, seriøsitet. Kanskje en forretningsmann. Med en ikke altfor blomstrende butikk, han reiste på økonomiklasse. Men det var verken dressen eller høyden som hadde fått Tord Schultz' blick til å stoppe ved personen. Det var arret. Det gikk fra venstre munnvik og nesten opp til øret som en smileformet sigd. Grotesk og herlig dramatisk.

«See you.»

Tord Schultz rykket til, men rakk ikke å besvare hilsenen før mannen hadde passert og var ute av flyet. Stemmen hadde vært ru og hes, og også de blodskutte øynene tydet på at han nettopp hadde våknet.

Flyet var tomt. Minivan-en med personellet som skulle rengjøre flyet stod parkert på rullebanen da crewet gikk av flyet i samlet flokk. Tord Schultz registrerte at den lille, tette russeren var førstemann ut av van-en, så ham skynde seg opp trappa i den gule refleksvesten med firmaets logo på, Solox.

See you.

Tord Schultz' hjerne repeterte ordene der han skrittet ut nedover korridoren mot crewsenteret.

«Hadde ikke du en sånn boardingbag øverst på den?» spurte en av flyvertinnene og pekte på Tords Samsonite trillekoffert. Han husket ikke hva hun het. Mia? Maja? Han hadde i hvert fall knullet henne på en stop-over en gang i forrige århundre. Eller hadde han ikke?

«Nei,» sa Tord Schultz.

See you. Som i «ser deg igjen»? Eller som i «jeg ser at du ser på meg»?

De gikk forbi lettveggen foran inngangen til crewsenteret, der det i teorien kunne sitte en troll-i-eske-tollbetjent. Nittini prosent av tiden var stolen bak lettveggen tom, og han var aldri – ikke én eneste gang på de tretti årene han hadde jobbet i flyselskapet – blitt stoppet og ransaket.

See you.

Som i «jeg ser deg nok». Og «jeg ser hvem du er».

Tord Schultz skyndte seg inn døra til crewsenteret.

Sergej Ivanov sørget som vanlig for å være først ute av minivanen da den stoppet på tarmacen ved siden av Airbusen, og sprintet opp trappa til det tomme flyet. Han tok med seg støvsugeren inn i cockpiten og låste døra bak seg. Han dro på seg latekshanskene, helt opp dit hvor tatoveringene startet, vippet frontlokket av støvsugeren, åpnet kapteinens skap. Løftet den lille Samsonite boardingbagen ut, dro opp glidelåsen, løsnet metalldekselet i bunnen og sjekket at de fire mursteinslignende én-kilos blokkene lå der. Så skjøv han bagen inn i støvsugeren, presset den på plass mellom slangen og den store støvposen som han hadde sørget for å tømme rett før. Smekket på front-

lokket igjen, låste opp cockpitdøra og satte i gang støvsugeren. Det hele var gjort på noen sekunder.

Etter at de hadde ryddet og rengjort kabinen, ruslet de ut av flyet, lempet de lyseblå søppelsekkene bak i Daihatsuen og kjørte tilbake til oppholdsrommet. Det var bare en håndfull fly som skulle lande og ta av før flyplassen stengte for natten. Ivanov kikket over skulderen til Jenny, skiftlederen. Han lot blikket gli over PC-skjermen som viste ankomst- og avgangstider. Ingen forsinkelser.

«Jeg tar Bergen på 28,» sa Sergej med sin harde, russiske aksent. Men han snakket i hvert fall språket, han hadde landsmenn som hadde bodd i Norge i ti år og fremdeles måtte ty til engelsk. Men da Sergej ble hentet hit for nesten to år siden, hadde onkel gjort det klart at han skulle lære seg norsk, og trøstet ham med at han kanskje hadde noe av hans eget talent for å lære språk.

«Jeg har folk på 28,» sa Jenny. «Du kan vente til Trondheim på 22.»

«Jeg tar Bergen,» sa Sergej. «Nick tar Trondheim.»

Jenny så på ham. «Som du vil. Ikke jobb deg i hjel, Sergej.»

Sergej gikk til en av stolene ved veggen og satte seg. Lente seg forsiktig tilbake mot stolryggen. Huden var fremdeles øm mellom skulderbladene der den norske tatovøren hadde jobbet. Han tatoverte etter tegningene som Sergej hadde fått tilsendt fra Imre, tatovøren i fengselet i Tagil, og det gjenstod ennå en del før det var komplett. Sergej tenkte på tatoveringene til onkels løytnanter Andrej og Peter. De blasse, blå strekene i huden til de to kosakkene fra Altaj fortalte om dramatiske liv med store bragder. Men Sergej hadde ett karstykke bak seg, han også. Et drap. Det var et lite drap, men det var allerede risset inn med nål og blekk og i form av en engel. Og kanskje kunne det bli et nytt drap. Et stort drap. Om *det nødvendige* blir nødvendig, hadde onkel sagt, og bedt ham holde seg klar, mentalt forberedt, øve seg med kniven. Det skulle komme en mann, hadde han sagt. Det var ikke sikkert han kom, men sannsynlig.

Sannsynlig.

Sergej Ivanov så på hendene sine. Han hadde beholdt lateks-hanskene på. Det var selvfølgelig et heldig sammen treff at deres vanlige arbeidstøy også sørget for at han ikke etterlot seg noen fingeravtrykk på pakkene om noe en dag skulle gå galt. Det var ikke antydning til dirring i hendene. De hadde gjort dette så lenge at for å holde seg skjerpet måtte han av og til minne seg selv på risikoen. Han håpet de ville være like rolige når *det nødvendige* – *to shto nuzhju* – skulle utføres. Når han skulle gjøre seg fortjent til tatoveringen han alt hadde bestilt tegninger til. Han malte frem bildet igjen; hvordan han skulle kneppe opp skjorta der i stua hjemme i Tagil, med alle urkabrødrene til stede, og vise dem de nye tatoveringene. Som ikke behøvde noen tilføyelser, ingen ord. Så han ville ikke si noen. Bare se det i øynene deres; at han ikke lenger var Lille-Sergej. Han hadde i ukesvis bedt i sine aftenbønner om at mannen snart måtte komme. Og at det nødvendige ville bli nødvendig.

Meldingen om å rengjøre Bergensflyet skrapet over walkie-talkien.

Sergej reiste seg. Gjespet.

Prosedyren i cockpiten var enda enklere.

Åpne støvsugeren, flytte boardingbagen inn i skapet til styrmannen.

På vei ut fra flyet møtte de crewet på vei inn. Sergej Ivanov unngikk å søke blikket til styrmannen, så bare ned og registrerte at han hadde samme type trillebag som Schultz. Samsonite Aspire GRT. Samme røde farge. Uten den lille, røde boardingbagen som kunne festes på toppen. De visste ingenting om hverandre, ikke noe om hvilke grunner de hadde for å være involvert, ikke noe om bakgrunn eller familie. Det eneste som knyttet Sergej, Schultz og den unge styrmannen sammen, var telefonnummerne på deres uregistrerte mobiltelefoner, innkjøpt i Thailand, til bruk for SMS-er i tilfelle det var endringer i schedule. Sergej tvilte på om Schultz og styrmannen visste om hverandre. Andrej var nøye med å begrense all informasjon til need-to-know. Derfor visste ikke Sergej hva som skjedde med

pakkene. Men han kunne jo gjette. For når styrmannen fra et innenlandsfly mellom Oslo og Bergen passerte fra airside til landside på flyplassen, var det ingen toll, ingen sikkerhetskontroll. Styrmannen tok med seg boardingbagen til hotellet i Bergen hvor crewet overnattet. En diskret banking på hotelldøra midt på natten, og fire kilo heroin skiftet hender. Selv om det nye dopet, fiolin, hadde presset ned prisen på heroin noe, var gateprisen for en null-to minst 250 kroner. Tusenlapp grammet. Gitt at stoffet – som allerede var utblandet – ble blandet ut én gang til, ble det åtte millioner kroner i alt. Han kunne regne. Nok til å vite at han var underbetalt. Men han visste også at han ville ha gjort seg fortjent til en større cut når han hadde gjort det *nødvendige*. Og på den lønna kunne han om et par år kjøpe seg et hus i Tagil, finne seg en pen sibirsk jente, kanskje la mor og far få flytte inn når de ble gamle.

Sergej Ivanov kjente det klø i tatoveringen mellom skulderbladene.

Det var som om selv huden gledet seg til fortsettelsen.